

ԵՐԵՎԱՆԻ ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՆՍԵՐՎԱՏՈՐԻԱՆԻ ԱՄՍԱԳԵՐ

Լուս է կեսել ISSN 1829-0469 բոյային փարթերակը 2005թ. դեկտեմբերի 25-ից (167)

#11 Նոյեմբերի 2019

«Ժամանակակից դասականներ». առաջին անգամ Հայաստանում

Քշիշտոֆ Պենդերեցի, Էլքրեսու Պենդերեցկա, ք. Պենդերեցկու ասիստենտը,
Արայիկ Ջարուրյունյան, Գեղրդի Պելեցիս, Տիգրան Մանսուրյան,
Գրիշա Թամրապյան, Կոնստանտին Իշխանով, Սերգեյ Սմբատյան

3

Փոնտան մuzыкальных эмоций вместо брзыг шампанского

Заместитель министра образования, науки, культуры и спорта Ара Хэмалян
объявляет о награждении Сурена Ахназаряна званием
Заслуженного артиста Армении

5

Ընորհավուրմ ենք Գեղունի Օքչյանի ծննդյան հոբելյանականները

Նոնա Ուկանյան, Լիլիթ Երմակյան, Սահեմիկ Մադայրյան, Արամ Մաթյան,
Ռոզա Շովանիկյան, Գեղունի Օքչյան, Արմինե Պողոսյան

2

«Կոմիտասյան
օրեր» նվիրված
Կոմիտաս
Վարդապետի
ծննդյան
150-ամյակին
«Երեք արվեստի
բուհերի շաբար»
նախագծի
շրջանակներում

4

ЮБИЛЕЙНЫЙ ТВОРЧЕСКИЙ ВЕЧЕР СОФЫ АЗНАУРЯН В КРАСНОДАРЕ

14 ноября 2019 года в Краснодаре в Малом зале Музыкального колледжа состоялась творческая встреча с выпускницей колледжа 1978 года, членом Союзов композиторов и журналистов Армении, редактором "Издательство ЕГК" и журнала "Музыкальная Армения" Софой Азнаурян.

Секретарь СК России, председатель
Краснодарской организации СК РФ Владимир
Чернявский, Маргарита Овсепян,
София Азнаурян

9

6

Неумолкаемая колокольня (к 150-летию со дня рождения Комитаса)

Софья Микаелян, Елена Иготти

10

✓ Ես... ԵՎ ԹՈՒՎԱՅՎԱԾ, ԿՎՍ ԹՈՒՎԱՅՎԱԾՆ ԻՄ
ՊԱՏՈՒՅՎԱՆՑ

✓ Որոշ դիտարկումներ Կոմիտաս - Գևեսին առնչությունների
շուրջ

9

— Концерт как праздник жизни —

Армине Погосян вручает Гегуне Читчян Золотую медаль от имени мэра города Еревана

Гегуни Читчян

Хор учащихся музыкальной школы имени Сараджева
ведущая концерта – музыковед Рузанна Пипоян

Музыкальная школа имени Константина Сараджева свелилась огнями. В центре внимания был прекрасный концертный зал, которому 11 октября 2019 года присвоили имя Гегуни Читчян. Композитора, известного во всем мире, получившего множество премий и званий, Народную артистку Армении в этот день поздравляли с 90-летием. Она сидела в зале, как всегда красивая и нарядная, смущенная и радостная, и каждый ученик, выходящий на высокий подиум сцены, спускался и дарил ей розу, прежде чем сесть за рояль. Цветы заполнили зал, лежали перед ней на специально

ее создания особое внимание уделялось образованию вообще и музыкальному, в частности. С легкой руки таких энтузиастов, как Гегуни Читчян, в музыкальных школах Армении стали преподавать уроки композиции. Именно она открыла такой класс в школе имени Сараджева в 1958 году. Не все ее ученики стали профессиональными музыкантами, композиторами, но каждый из них обрел главное – вкус к творчеству, к музыке, к свободе мысли.

Концерт оставил великолепное впечатление. Замечательные дети, наверное, еще более замечательные учителя,

ческие песни Гегуни Читчян. Во всем этом, и в том, на каком отличном исполнительском уровне выступали ученики всех семи классов, какой радостью светился весь зал, чувствовалась сильная рука организатора. Конечно, это директор школы Армине Погосян, выступившая в финале концерта с приветствием в адрес композитора и покорившая всех своим мягким женским обаянием. Она представила ряд приветственных адресов от музыкальных организаций города и вручила Гегуне Читчян Золотую медаль от имени мэра города Еревана.

Мягкая сила – сейчас модное определение, потому что женщины сегодня в своей массе являются примеры удивительного, мудрого и одновременно сильного руководства. Концерт в честь Гегуни Читчян заставил нас еще раз порадоваться внедренной и укоренившейся системе музыкального образования в Армении. Музыкальные школы – это гордость страны. Они со средоточили в себе и высокий уровень профессионализма, и живую силу таланта, не иссякающую в море народной жизни.

Армине Погосян, Гегуни Читчян, Алина Пахлеванян, Арам Сатян, Левон Чаушян

Армине Погосян, Гегуни Читчян с юным композитором

установленном столике, нарядно окутывали края сцены. Торжественно было прочтено приветствие ей, проработавшей в этой школе 66 лет и продолжающей работать.

История этой музыкальной школы – характерная часть истории современной Армении, в которой с первых шагов

а об организации концерта следует сказать особо. Это не просто – организовать выступление почти всех учащихся, вывести на сцену большой ученический хор, в финале соединенный с ладно поющими малышами первых классов, которые так музыкально и радостно исполняли оптимисти-

МАРГАРИТА АШТОВНА РУХКЯН
доктор искусствоведения, ведущий научный
сотрудник ИИ НАН РА

— Ըստիավուրմ Ենի Գեղունի Օքյանի ծննդյան հորեալականները —

1 Նոյեմբերը հորեալականների ամփոփիչ ամիս էր տաղանդավոր կոմպոզիտոր, ականավոր գործիչ և մանկավարժ Գեղունի Շովիաննեսի Զքյանի համար: Նախ նրա ծննդյան հորեալան էր օգոստոսի 30-ին: Այն շուրջով նշվեց Կ. Սարաջյանի անվ. ՄԵԴ-ում, որի դահլիճը հանդիսավորությամբ անվանակոչվեց Գեղունի Զքյանի անվանմբ: Նա հիմնադիրն է այդ դպրոցի կոմպոզիտորական դասարանի և առ այսօր դասավանդում է դաստիարակելով ճանաչված կոմպոզիտորների մի քանի սերունդներ, որոնք գործում են ի նպաստ համայն հայության: Դայաստանի կոմպոզիտորների միությունը կազմակերպեց նրա 70-ամյա գործունեությանը նվիրված համերգ-մեծարման երեկո Կոմիտասի անվ. կամերային երաժշտության տանը:

«Դայկական խորաքանակներ» ստեղծագործություն՝ բաղկացած ծրագրային հետևյալ մասերից՝ «Դայրավանք», «Կապտաչյա», «Լեռնեցիների պար», «Խաչքարեր» և «Խաղողի տոն», նվիրված է Ամնա Ամբակումյանին՝ շարքի առաջին կատարողին և գրված է 1973 թ.: Դույլանական համերգին ամբողջական պատկերներ ստեղծեց լավագույն կատարումով դաշնակահար, կոմպոզիտոր, արվեստագիտության թեկնածու Արթուր Ավանեսովը:

Գեղունի Զքյանն ստեղծագործական կյանքում մշտապես իր ար-

վեստում անդրադարձել է հայկական պոեզիայի մեծանուն վարպետներին. կատարվեցին 3-ական ռոման՝ գրված 1957 թ. Եղիշե Չարենցի, 1961-ին «Սիրո երգե» շարքից Սիլվա Կապուտիկյանի, 1964-ին Պարույր Սևակի բանաստեղծությունների հիմնա վրա: Պետք է նշել, որ շատ տպավորիչ էր երգիշների սիրով կատարումները և բոլոր մասնակիցների սրտավից ողջույնները սիրուի կրնակովուրին, որ իր տաղանդավոր ռոմաններով գերեւ է մշտապես բոլոր ժամանակների մեներգիշներին, ովքեր հնչեցրել են գրավչություն ունեցող երաժշտական մեղեդիները: Աշնանային այս համերգին կատարեցին Կիմ Սարգսյանը, Ռոզա Շով-

ին կայիշյանը (ով իր սերը կոմպոզիտորին արտահայտեց անգիր երգելով ռոմանները), Անուշ Մարտիրոսյանը և նվազակցում էր նույն անսամբլային զգացողությանը կոնցերտմայստեր Էլեն Կիրակոսյանը, Սահենիկ Մաղարյանը: Վերջինն նաև Արմեն Սահյանի հետ կատարեցին կոմպոզիտորի բարդ Սոնատաներից մեկը շեփորի և դաշնամուրի համար, որի գեղարվեստական մտահղացմանը համեմանուն անհրաժեշտ է լինել շատ պատրաստված շեփորահար, ինչպիսին է դոցենտ Ա. Մահյանը, որի կատարմամբ վերջին տարիներին 2-րդ անգամ է արդեն երաժշտական ունկնդրում է:

Արթուր Ավանեսով

Զուլիետտա Վարդանյանը, Մերի Մարգարյանը,
Կրամ Թալայան

Կրամ Մարգարյան, Գեղունի Զքյան,
Լևոն Չառչյան, Երվանդ Երկանյան

«Ժամանակակից դասականներ». առաջին անգամ Հայաստանում

Կոմպոզիտոր Կառլ Շենկինս,
նա նաև դեկավարեց իր ստեղծագործությունը

Դիրիժոր Էդուարդ Թոփչյան, Քշիշտոֆ Պենդերեցկի, Դնչեց «Կորեա» սիմֆոնիան

Կոմպոզիտոր Ալեքսանդր Զայկովսկի, Յուրի Բաշմետ, Դիրիժոր Սերգեյ Մմբատյան

Աշունն առաջ էր երաժշտական փառատոնները, Երևանում հյուրընկալվեցին բազմաթիվ հետաքրքիր, հայտնի ու մեծանուն արտիստներ՝ տոն պարզելով տարրեր ժամերերի երաժշտության սիրահարներին: Այդ բազմաթիվ փառատոններում առանձնահատուկ էր «Ժամանակակից դասականներ» կոնցեպտուրական փառատոնը: Թվում է, թե աշխարհում ամեն ինչ արդեն մտածված ու իրականացված է, և դժվար թե նորություն հնարավոր լինի ստեղծել: Սակայն «Ժամանակակից դասականներ» փառատոնը նոր խոր է դասական երաժշտության ոլորտում: այն նոր է և՝ իր գաղափարով, և՝ ձևաչափով, և՝ ընդորկմանը: Այս հետաքրքիր նախաճեռությունը կյանքի էին կոչել Հայաստանի պետական սիմֆոնիկ նվազախումբը ու Մշակույթի աջակցության եվրոպական հիմնադրամը: Փառատոնի կազմակերպմանն աջակցել էր ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարությունը: Նոյեմբերի 1-9 Երևանը համախմբեց մեր օրերի դասական երաժշտության լեզենդներին՝ կոնցեպտուրներ՝ Տիգրան Մանսուրյանին, Զշշիշտոֆ Պենդերեցկուն, Չիգան Չենին, Ալեքսանդր Չայկովսկուն, Գերոզ Պենդիշին, Գիա Կանչելիին, Ալեքսեյ Շորին, Կառլ Զենկինսին: Սրանք այն հեղինակներն են, որոնց ստեղծագործությունները մեծ պահանջարկ ունեն աշխարհում և հնչում են լավագույն թեմերում, աննանանաչված նվազախմբերի ու մենակատարների կատարմանը: Այս հեղինակները Երևանյան համերգների շրջանակներում ներկայացվեցին խոշոր պլանով, յուրաքանչյուր հեղինակի նվիրվեց մի ամբողջ երեկո, իսկ համերգային ծրագիրն ընտրված էր շատ մանրակիրկիտ՝ ամփոփ ներկայացնելով նրանց ամբողջ երաժշտական ներկապնակը: Իսկ հայտնի կոնցեպտուրների ստեղծագործությունները հայ հանդիսատեսին ներկայացրեցին ոչ պակաս հայտնի մենակատարներ՝ Յուրի Բաշմետ, Գիղոն Կրեմեր, Ինգոլֆ Վուներ, Նինգ Ֆենգ և այլք: Փառատոնը համախմբեց նաև հայաստանյան կոլեկտիվների: աշխարհահռչակ մենակատարների հետ ելույթ ունեցան Հայաստանի պետական սիմֆոնիկ նվազախումբը, Հայաստանի ազգային ֆիլհարմոնիկ նվազախումբը, Հայաստանի ազգային ակադեմիկական երգչախումբը, Երևանի ծայնի պահպանման վոկալ-երգչախմբային դպրոցի երգչախումբը, «Այբ» դպրոցի երգչախումբը: Համերգները կայացան դիրիժորներ Սերգեյ Սմբատյանի, Եղուարդ Թոփչյանի, Կառլ Զենկինսի և Զշշիշտոֆ Պենդերեցկու դեկա-

Վարությամբ:
Ինը օր շարունակ Երևանը դարձել էր մի կենտրոն, որին ուղիղ հետևում էր դասական երաժշտության աշխարհը։ Արդեն իսկ հնչել են ամենաքարոզ գնահատականները փառատոնի մասին։ Ուստի կոմպոզիտոր Ալեքսանդր Չայկովսկին կստորագրեա, որ մտածում է աս օպերահարո «օռոա-

Դայաստանի պետական սիմֆոնիկ նվագախումբ, ղիրիժոր Սերգեյ Սմբատյան

նալու» և իր հայրենիքում նույնպես նման մի երաժշտական տոն իրականացնելու մասին։ Ալտահար Յուրի Բաշմետը նշեց, որ հաճելիորեն զարմացած է և իր երաժշտական գործունելության ընթացքում չի հանդիի փառատոնային նման բովանդակության։ Խուալացի թավջութակահար Մարին Բրունելլոն, որը հայտնի է որպես նորարար կատարող, և ում չես զարմացնի նորարարություններով, հատուկ ընդգծեց, որ «ժամանակակից դասականներ» կոմպոզիտորական փառատոնը կարևոր հրադարձություն է ոչ միայն Հայաստանի, այս աշխարհի համար։

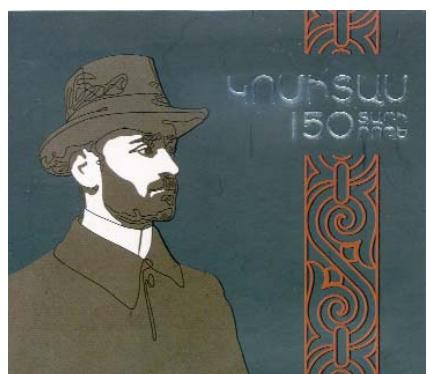
Կոմպոզիտոր Տիգրան Մանսուրյանի, խոսքով՝ եթե փառատոնի հյուրը Քրիչտոֆ Պենդերեցկին է, սա արդեն մեծագույն երևույթ է. «Առ այսօր տեղի ունեցած յուրաքանչյուր հեղինակի երեկո արտակարգ հետաքրքր էր: Անչափ տպավորիչ էր պարագ «Պենդերեցկու հեղինակային համեմոք»: Մինչև այդ վրացի կոմպոզիտոր Գիտ Կանչելիի համեմոք էր, որը, ցակը վերջենս, հեռացավ մեզանից: Իսկ փառատոնը սկսվել է իմ հեղինակային երեկոյով», - նշել է մասսարոն՝ շնորհակալություն հայտնելով փառատոնի կազմակերպիչների: Տիգրան Մանսուրյանին բնորդելու որ երեսը ուժեց

ნალიც აუქ კომაყნებულებები ის ნორანგ არქესტი ჩას:

«ეს კარტის ხმ, ირ ნამან მეტკაუაგირევაკან ქაოს-
თინარ მნებ აფენიტერი ე ფოლნები ნას ხელი კარგად მან
ის ხელინაკიტერან რამდენად არის მოცე: აუ, ჩას ანის ე
სხერძე სტრატეგიან, ანიავასტალ ე ის ჯაჭვანგ არძე-
რავირ: ამნენაკარსირ ხელისა არ ხელაზუნებები
აღასებს ე, მნენ აცნო ე ანის ამნ ჩნ არქესტის ადგი-
ნებელ ე, მნენ აცნო ე ანის ამნ ჩნ არქესტის ადგი-

*https://www.aravot.am/2019/11/25/1079696,
https://www.hetq.am*

— Կոմիտասի 150-ամյակին նվիրված նոր եռասկավառակ-ալբոմը

Հանրային ռա-
դիոյի բակում հոկ-
տեմբերի 11-ին
ն ե ր կ ա յ ա ց կ Ե ց
Կոմիտասի 150-
ամյակին նվիրված
հորելյանական հա-
տուկ նախագիծը՝
«Կոմիտաս 150
տ ա ր ի / ր ո պ ե »
եռասկավառակ-
ալբոնը:

Նախագծի գիտական, գեղարվեստական խորհրդատու, Երաժիշտ Կահան Արքորումնին նշեց, որ Ռադիոյի վերազինված տաղավարում շուրջ 9 ժամ կոմիտաս են ձայնագրել, որից 150 րոպեն ներկայացրել են ձայնասկավառակուն. «Կոմիտասի 150 տարին այն սիմվոլ է, որն առաջնորդում է բոլոր Երաժիշտներին, ովքեր, որպես կատարողներ, կապված են կոմիտասյան Հութամահ հետ»:

Արծրունու բնորդշմամբ՝ այս ալբոնի, նախաձեռնության և հայեցակարգի գլխավոր հատկանիշն այն է, որ Կոմիտա-

սր ներկայացված է ոչ միայն բնագրային տեսքով, այլև իր երաժշտական ամբողջ «լանդշաֆտով»՝ բնագրային նշանից տաս և այն բոլոր ստեղծագործական դրսւորումները,

Աղյուսակավառակում ընդգրկված են 53 կատարում, 20-ից ավելի երաժիշտներ՝ Աննա Մայիսյան, Լուսինե Գրիգորյան, Գևորգ Դարայան, Նարինե Անանիկյան, Մագդա Մկրտչյան, Գրիգոր Առաքելյան, Վահան Արծրունի, «Ակունք» ազգագրական, «Ծիրանի» անսամբլներ, «Դուվեր» պետական կամերային երգչախումբ, «Գանձի» վոկալ

հիգայք և այլն: Նախագծի ղեկավարն է Շավարշ Վարդանյանը, առողջութեան՝ Էռօս Անհրաժեշտականը:

Ալբոնի Ներսում ծայնակավառակներից յուրաքանչյուրի փառ պատկերված են կոմիտասյան Էոթյան 3 կարեւոր խորհուրդները՝ Եկեղեցին, կրունկը, ծիրանի ծառը: Զայնասկավառակը վաճառքի ենթակա է, այն բաժանվելու է բոլոր երաժշտական դպրոցներին, կրթօջախներին, գրասուրաններին:

Այս հորեայնական նախագծի նպատակն է ներկայացնելու ոչ միայն կոմիտասյան բնագրային կատարումները, այլև այն երաժշտությունը, որը ներշնչվել է Կոմիտասով՝ ապրեցնելով և շարունակելով նրա գործք XXI դարում։ Ներկայացված են մենակատարայինից երգչախմբային, ֆոլկլորայինից ջազային և փորձարարական երաժշտական ձևասահեր։

ՍՈՒԱ ԱՌԱՄՅԱՆ
Նյութը վերցված է
<https://hraparak.am/post/1ca0629>
Կարիքա

«Կոմիտասյան օրեր» Նվիրված Կոմիտասի ծննդյան 150-ամյակին

Սոնա Շովիհանմիայան

Ծովինար Մովսիսյան

Կոմիտասյան օրերի բացման համեխավոր արարողությունը
ԵՊԿ 4-րդ հարկի դահլիճում

1 Նոյեմբերի 19-ին տեղի ունեցավ Կոմիտաս վարդապետի 150-ամյա հորելյանին նվիրված միջքուհական կոմիտասյան օրերի բացումը՝ «Մեր Կոմիտասը» խորագրով:

Երգչախումբը, խմբավար Յովհաննես Միրզյան, էստրադային-ջազային բաժնի ուսանողների վկալ անսամբլ, դեկավար Էմմա Ասատրյան, և Երևանի Թատրոնի և Կինոյի պետական ինստիտուտի սովորողները՝ Աննա Պողոսյանը,

նրա համեստ եկավ դասախոսությամբ՝ «Կոմիտասի բատերական աշխարհը» թեմայով: Նոյեմբերի 6-ին Օպերային ստուդիայում տեղի ունեցավ ՀՀ արվեստի վաստակավոր գործիչ, Եթեկողի դոցենտ Յովիկ Կոստանյանի «Բնեմական

Երևանի Գեղարվեստի պետական ակադեմիայի սաների և Երևանի պետական կոմսերվատորիայի գործերի ցուցադրությունը ԵՊԿ-ում

ԵՊԿ և ԵԹԿՊ ուսանողների համերգ
Երևանի գեղարվեստի պետական ակադեմիայի ցուցարարական

Տեղի ունեցավ Երևանի Գեղարվեստի պետական ակադեմիայի սաների գործերի ցուցադրությունը, Ելույթներով համեմտես եկան Երևանի Կոմիտասի անվ. պետական կոմսերվատորիայի ուսանողները՝ Վահագն Վարդանյանը (ասպի-

ժաննա Նահապետյանը):

Արվեստի երեք բուհերի համատեղ այս ծրագիրը ապագա արվեստագետներին Կոմիտասի անվան և կերպարի շուրջը մեկտեղվելու, այն ոգեկոչելու և նրանով ոգեշնչվե-

շարժում, պլաստիկա» թեմայով վարպետության դասը:

Նոյեմբերի 21-ին, Խ. Արովյանի անվ. հայկական պետական մանկավարժական համալսարանում, տեղի ունեցավ արվեստագիտության թեկնածու, ԵՊԿ Յայ երաժշտական

Արվեստագիտության թեկնածու, ԵՊԿ Յայ երաժշտական ֆոլկորագիտության ամբիոնի վարիչ Նունե Արամասյանի դասախոսությունը
Խ. Արովյանի անվ. հայկական պետական մանկավարժական համալսարանումԱրվեստագիտության թեկնածու, ԵՊԿ Երաժշտության պատմության ամբիոնի վարիչ Լուսինե Սահակյանի դասախոսությունը
Երևանի Թատրոնի և Կինոյի պետական ինստիտուտում

րանտ), Լիլիթ Դավթյանը (դաշնամուր), Յելենա Ասատրյանը (թավական), Դիանա Վահագնյանը (թագուհի), Դանիել Պետրոսյանը (թագուհի), Յովհաննես Զիրոյանը (կլարնետ), Կարինե Յովհաննիսյանը (դաշնամուր), «Տիեզերք» խումբը (Լուսինե Գալստյան, Ֆլեյտա, փողոյին բաժնից Բաղդիհան Էլիզամ Կիթառ), «Կոմիտաս»

լու գեղեցիկ մի առիր դարձավ...»

Նոյեմբերի 20-ին, միջքուհական կոմիտասյան օրերի շրջանակներում, Երևանի Թատրոնի և Կինոյի պետական ինստիտուտում արվեստագիտության թեկնածու, ԵՊԿ Երաժշտության պատմության ամբիոնի վարիչ Լուսինե Սահակյան

ֆոլկորագիտության ամբիոնի վարիչ Նունե Արամասյանի դասախոսությունը՝ «Կոմիտասը և իր ժամանակը» թեմայով և շնորհանդես՝ Թնարիկ Յակոբյանի դեկավարության:

5

Միջքուհական գիտաժողով ԵՊԿ-ում՝ մասնակցությամբ Խ. Արովյանի անվ. հայկական պետական մանկավարժական համալսարանի, Դայ-ուսուական պալատնական համալսարանի և ԵՊԿ դասախոսների մասնակցությամբ

Գոհար Շագոյան, Ուուզաննա Ստեփանյան, Ծովինար Մովսիսյան,
Սոնա Յովհաննիսյան, Լիլիթ Երմօջակյան, Արամ Յովհաննիսյան

ԿՈՍԻՏԱՍ

Անոն ունես Կոմիտաս
Ուկե կրակ ոսկե բոց
Բռնկվեցիր ու դարձար
Արվեստ ու գիր ու դարպոց:

ԼԱՇԻՆ ՄՏԵՓԱՆՅԱՆ

Фонтан музикальных эмоций вместо брызг шампанского

Сурен, Гаянэ и Нарек Ахназаряны

Хачатур Алмазян, Нарек Ахназарян, Эдуард Топчян

худрук Южно-Сахалинского камерного оркестра поднять дирижерскую палочку, как сочинение любого стиля и направления в его прочтении начинает свободно дышать, зал наполняется кислородом и яркими красками, зрывыми, живыми музыкальными образами. Это особенно выражено в романтических полотнах, и в сочинении "Муза и поэт" Сен-Санса, в двойном концерте в содружестве с отцом и братом, Тигран за час репетиции с нашим блестящим Филармоническим оркестром, был абсолютно свободен и раскован в захватывающем музыкальном повествовании.

Хачатур Алмазян (воспитанник Петра Айказяна и Вилли Мокациана, двоюродный племянник Сурена, основатель и худрук оркестра *Almazian Symphony*)

1 Впечатления от концерта я выразила в статусе на армянском языке, который теперь перевела для русскоязычного читателя.

Восторг публики вылился в неумолкающие аплодисменты и крики "браво" в finale концерта к 70-летию профессора Московской консерватории Сурена Ахназаряна 22 ноября в Зале имени А. Хачатуриана. К чисто музыкальным впечатлениям добавились радость и удовлетворение, что наконец-то юбиляру присвоено давно заслуженное звание Заслуженного артиста Армении...

Однако успех концерта был заранее предопределен самой концепцией программы и составом исполнителей.

"Семейный" формат, уникальный уже сам по себе широким разбросом специальностей – скрипка, фортепиано, виолончель, дирижирование и снова скрипка, но уже в ином жанровом проявлении – не ограничился самим этим фактом. Концерт развернул панораму современных тенденций мирового исполнительского искусства.

Юбилейный вечер заинтересовал и жанровым разнообразием: от камерного, интимного музикования к симфоническим полотнам, от классики до современной музыки иультрасовременных тенденций синтеза жанров в премьере невероятно интересного сочинения нашего современника, итальянского композитора Джованни Соллими "Tarantulae Cadenzas".

Концерт стал примером диалога поколений, сделав очевидным, что Сурен и Гаянэ Ахназаряны по сей день ежедневно неустанно совершенствуют свое исполнительское мастерство. Готовность встретить восьмой десяток на сцене в прекрасной исполнительской форме – почти героизм, нечто исключительное. Но и молодое поколение семейной спаянной исполнительской команды продемонстрировало такое мастерство, такую зрелость и глубину интерпретаторских прочтений, что было ясно – на наших глазах творится настоящее

искусство, и это явление.

На сцене стояли сильные личности, которые хотя и соединились в тот день в ладный семейный ансамбль, прошли свой мучительный путь становления практически в одиночку. Однажды сознательно выбрав непростой путь эмиграции и оказавшись на чужбине, каждый из них, рассчитывая только и исключительно на самого себя, смог достичь больших, а иногда и ошеломительных успехов.

Весь концерт неослабевающее внимание публики было приковано к разным исполнительским манерам.

Воспитанника Вилли Мокациана и Леонида Когана, Сурена Ахназаряна всегда отличало особое мастерство звукоизвлечения, которое в русле мировых современных тенденций – один из основных показателей уровня исполнителя. Ахназаряновский почерк – это тонкость и умение видеть большие глубины не только в целом, но и в каждом фрагменте сочинения, создавая мини-события музыкального повествования практически "на каждом шагу".

Гаянэ Ахназарян (школа Эдуарда Мамаева) обладает абсолютным чувством ансамбля, она умеет и деликатно "уйти в тень", и выйти на первый план, подчиняя ярким темпераментом даже звезду такого масштаба, как Нарек Ахназарян. Умеет мастерски, особым образом подать каждую малую и крупную деталь сочинения, выверенную до мелочей.

Нарек Ахназарян прошел большой путь, и весь этот путь слышен в каждой его интерпретации. Потому что, основываясь на фундаменте армянской и русской исполнительских школ, вобрав в себя ведущие тенденции современного мирового исполнительского искусства, он смог создать свой уникальный стиль, одним из главных составляющих которого сделал национально определенное начало, здоровую силу и глубину армянского мироощущения.

Столица Тиграну Ахназаряну (воспитанник Эмина Хачатуриана и Ильи Мусина, в настоящее время – главный дирижер и

худрук Южно-Сахалинского камерного оркестра) поднять дирижерскую палочку, как сочинение любого стиля и направления в его прочтении начинает свободно дышать, зал наполняется кислородом и яркими красками, зрывыми, живыми музыкальными образами. Это особенно выражено в романтических полотнах, и в сочинении "Муза и поэт" Сен-Санса, в двойном концерте в содружестве с отцом и братом, Тигран за час репетиции с нашим блестящим Филармоническим оркестром, был абсолютно свободен и раскован в захватывающем музыкальном повествовании.

Хачатур Алмазян (воспитанник Петра Айказяна и Вилли Мокациана, двоюродный племянник Сурена, основатель и худрук оркестра *Almazian Symphony*)

стали открытием вечера. Стильная, артистичная, магнетическая притягивающая его харизматичная фигура манила каждой интонацией, интригой и ведя слушателей в мир неразгаданных загадок современных звуковых и стилистических сюрпризов.

И наконец, всем этим действием незримо руководила абсолютная дирижерско-режиссерская воля главного дирижера и художественного руководителя Филармонического оркестра Армении Эдуарда Топчяна, который вышел на сцену лишь в заключительном сочинении Соллими, сделав его кульминацией вечера.

Ахназаряны сильны своими корнями, они свято чтят свою историческую родину – Нахичевань, Агулис – колыбель армянской цивилизации. Они сильны своим родом, который дал немало замечательных имен в музыкальном педагогическом и исполнительском искусстве (Сергей Кечек, Юрий Айрапетян, Элеонора Восканян). Проживая за пределами Армении, постоянно находятся в центре общественных и политических событий на родине, живут ее радостями и горестями, ведут благотворительную деятельность, достойно, на высоком уровне представляют Армению на разных международных площадках.

Спасибо им за это. И с днем рождения!

ЛИЛИТ КАРЛЕНОВНА ЕПРЕМЯН
музыкoved, кандидат искусствоведения,
доцент, зав.кафедрой Истории и теории
исполнительского искусства ЕГԿ

«Կոմիտասյան օրեր» նվիրված Կոմիտասի ծննդյան 150-ամյակին

4 Նույն օրը Երևանի Գեղարվեստի պետական ակադեմիայում կայացավ ԵՊԿ և ԵԹԿՊԻ ուսանողների համերգը:

Նոյեմբերի 21-22-ը ԵՊԿ-ում տեղի ունեցավ Ուսանողական գիտաժողով՝ Հայաստանի արվեստի բուհերի և Երաժշտական քոլեջների մասնակցությամբ ԵՊԿ-ում:

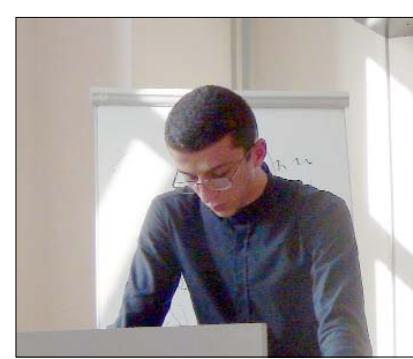
«Կոմիտասյան օրեր»-ի կազմակերպիչներն էին՝ Ծովինար Մովսիսյանը (ԵՊԿ)՝ նախագահ, Միքայել Այվազյանը (ԵԳՊԱ), Սարա Նալբանդյանը (ԵԹԿՊԻ), Աննա Ջերեբյանը (ԵԹԿՊԻ):

Ուսանողական գիտաժողով՝ Հայաստանի արվեստի բուհերի և Երաժշտական քոլեջների մասնակցությամբ ԵՊԿ-ում

Երևանի Արմեն Բարձրամյանի անվ. Երաժշտական կավարժական քոլեջի դասախոսներն ու ուսանողները

Ամի Փեղոշյան,
ԵՊԿ Երաժշտական բաժնի
2-րդ կուրսի ուսանողուհիԿարեն Սարգսյան,
Կապամի արվեստի պետական քոլեջի
Ժողովարանների բաժնի
4-րդ կուրսի ուսանողԱնահիտ Սուղայան, Սոնա Միմոյան
ԵՊԿ Երաժշտական բաժնի
2-րդ կուրսի ուսանողուհիներ

Неумолкаемая колокольня (к 150-летию со дня рождения Комитаса)

1

Он - наша величайшая жертва,
наша самая большая утрата.
Он неумолкаем. Незаменим!
Паруйр Севак

Гениально одаренный, разносторонний музыкант — композитор, певец, пианист, дирижер, педагог, фольклорист, историк и теоретик музыки, общественный деятель — Комитас заложил основу профессиональной музыки Армении, тот фундамент, на котором строилось творчество армянских композиторов XX века. Но судьба Комитаса, неразрывно связанная с судьбой армянского народа, была трагичной.

В 11 лет мальчик принят в духовную семинарию Геворкян в Эчмиадзине, где получил не только общее, но и музыкальное образование. Продолжив учебу в Берлине, в консерватории и на философском факультете университета, Комитас возвращается на родину и погружается в работу: собирает и издает сборники народных песен, организует хоровые концерты, выступает с лекциями и концертами в

пианистка, хормейстер, педагог. Ее стараниями прозвучала музыкально-литературная композиция, где музыка перемежалась чтением фрагментов из поэмы армянского поэта Паруйра Севака "Неумолкаемая колокольня".

Интродукция концертной части — "Танцы" для фортепиано в исполнении Софии Микаелян. Это известнейшие пьесы Комитаса, и мы помним, как играл их Григорий Соколов в Большом зале филармонии несколько лет назад. Монолог для скрипки соло С. Микаелян в прекрасном исполнении Александры Коробкиной — одинокий голос скрипки, тембр, рождающий ассоциации с Чаконой Баха, — воспринимался как голос самого Комитаса, насищенно оторванного от родины.

Контрастны песни Комитаса, исполненные Еленой Иготти, — итог долгой тщательной работы певицы с С. Микаелян не только над текстом, над содержанием каждой песни, но прежде всего — над произношением: Иготти пела по-армянски, сохранив тем самым фонетику стихов, их музыку. Валерий Брюсов писал: "В армянской народной песне все, начиная с языка, своеобразно". Имя русского поэта должно

восторг, чуждый безудержности".

Участие детей в концерте стало напоминанием о созданном Комитасом оркестре народных инструментов. Юные исполнители на дудуке Р. Григорян, М. Фаризян, их учитель В. Арутюнян и флейтистка М. Ладченко сыграли две народные песни в обработке Комитаса. В. Арутюнян исполнил на дудуке духовное песнопение Григора Нарекаци "Птица" ("Голубь" — ипостась Святого Духа). Драматической вершиной концерта стало исполнение А. Джавадяном (скрипка) и С. Осколковым младшим (фортепиано) двух песен Комитаса, знакомых каждому армянину с колыбели — "Абрикосовое дерево" (в транскрипции А. Габриелян) и "Журавль" (в транскрипции С. Асламазяна).

Тихая, но потрясающая кульминация наступила тогда, когда внезапно из бездны времени, из не-бытия раздался голос самого Комитаса, исполнившего крестьянскую песню. Записанная на пластинку столетие назад песня сразила сердца слушателей красотой и подлинностью... А завершить трагическую эпопею выпало Софии Микаелян, исполнившей песню Комитаса "Гарун а" ("Весна") в обработке для фортепиано выпускника Ленинградской консерватории Р. Андриасяна. Цветущий апрель 1915 года, обернувшийся для Армении не-заживающей, кровоточащей раной, тысячекратно усилил боль и горечь этой народной песни — реквиема по миллионам загубленных жизней.

На этой высокой ноте должен был завершиться вечер. Но, видно, сам Комитас срежиссировал иной финал: к организаторам концерта обратились музыканты струнного квартета (Р. Джавадян, А. Джавадян, Е. Ступникова, Ю. Сакакян) с предложением исполнить цикл Комитаса "Пьесы на армянские народные темы" в мастерски сделанной транскрипции С. Асламазяна. И когда в зал хлынул этот сверкающий поток, россыпь мелодий — игровых, шуточных, любовных, плясовых, полных изящества, очарования и света — показалось, что в сумеречном осеннем Петербурге "цветным ковром луга легли" и засияло солнце.

НАТАЛИЯ САЛНИС

Санкт-Петербургский Музикальный вестник,
N 11 (172), декабрь 2019

С. Микаелян, М. Ладченко (флейта),
М. Фаризян (дудук), Р. Григорян (дудук)

Софья Микаелян

П. Гайдуков, А. Коробкина, А. Джавадян, Р. Джавадян,
Ю. Сакакян, Е. Иготти

разных странах Европы, сочиняет и исполняет свои произведения, занимается с детьми, организует оркестр народных инструментов, приступает к созданию оперы "Ануш"...

Но весна 1915 года перечеркнула все: геноцид, чудовищная расправа сultанской Турции с населением Западной Армении, уничтожение около двух миллионов армян, изгнание уцелевших со своей земли, — Комитас был свидетелем всего этого, на его глазах зверски убили камнями его друзей, поэтов, писателей... Пережитые потрясения стали причиной тяжелого душевного состояния, и последующие два десятилетия до смерти в 1936 году Комитас провел в клинике для душевнобольных в Париже. Его гроб был перевезен в Ереван и захоронен в Пантеоне деятелей искусств (впоследствии, имени Комитаса).

Вечер, посвященный Комитасу, подготовила и провела Софья Микаелян, музыкант универсальный — композитор,

быть благодарно помянуто: в 1916 году он издал со своей вступительной статьей и комментариями антологию "Поэзия Армении с древнейших времен до наших дней" (в переводах А. Блока, К. Баль蒙та, В. Брюсова, И. Бунина, В. Иванова, В. Ходасевича и др.) Поэтому столь органично включение в программу концерта сочинений современных композиторов — Александра Асламазяна ("Из армянской лирики"). Пять песен в переводах В. Брюсова) и Александра Попова (Три песни на стихи Ованеса Ерзинги в переводах В. Брюсова и Н. Румера). Оба цикла исполнил Петр Гайдуков: первый в сопровождении двух кларнетов (С. Сердюков и Г. Саркисянц), второй в авторском фортепианном сопровождении.

Мягкая благородная манера исполнения П. Гайдукова прямо отвечает словам Брюсова об армянской поэзии и музыке: "... скорбь без отчаяния, страсть без исступления,

Творческое наследие композитора многожанрово: 3 камерные оперы (моноопера "Гамлет" (по Шекспиру), камерная опера "Армения" (по поэзии Осипа Мандельштама и воспоминаниям его супруги Надежды Мандельштам), которая в 2019 году была удостоена международной премии "Ваан Текеян", моноопера "Надежда" (по новелле Зинаиды Гиппиус "Вымысел"), опера для детей "Приключения Нельзяйки" ("Чикарели", по Р. Марухян), камерная музыка, хоровые сочинения, музыка для детей, вокальные циклы.

На творческом вечере студентка 3 курса Краснодарского института культуры Регина Финенко (класс проф. М. Овсепян) в сопровождении автора проникновенно исполнила романс Софы Азнаурян на стихи А. Исаакяна "Асум еն тե". Далее лауреат международных конкурсов, профессор Ереванской государственной консерватории, а ныне преподаватель Краснодарского института культуры Маргарита Овсепян вынесла на суд зрителей монооперу "Надежда" (она является автором либретто и первой исполнительницей). Перед исполнением Софы Азнаурян рассказала об истории создания, богатой исполнительской жизни (с 2004 года по сей день) и о содержании оперы. Партию фортепиано отлично исполнила лауреат международных конкурсов Александра Гавриш.

Выступление Маргариты Овсепян нашло горячий прием у публики, чье единодушие стало выражением естественного чувства благодарности за прекрасный творческий вечер Софы Азнаурян. Довольно продолжительные аплодисменты и букеты цветов из зала после исполнения последнего номера оказались вполне заслужены!

МАРГАРИТА ЭДУАРДОВНА БАГДАСАРЯН
музыкант,
доцент АГПУ им. Х. Абояна

Александра Гавриш (фортепиано),
Маргарита Овсепян (сопрано)

София Азнаурян, Регина Финенко (сопрано)

работе. А представить свою работу за 45 лет (первый авторский концерт ее прошел в Краснодаре в 1975 году) у композитора есть чем. Музыка, которую пишет София Азнаурян, полна лиричности, вдумчивости, философского раздумья, изящества, и в тоже время юмора и юношеского задора.

